

Голові спеціалізованої вченої ради
Українського державного
університету
імені Михайла Драгоманова
доктору психологічних наук,
професору
Валентині ВОЛОШИНІЙ

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора,
професора кафедри мовної підготовки Національного університету
цивільного захисту України
Ненько Юлії Петрівни
на дисертаційне дослідження Вербицької Юлії Михайлівни
«Соціально-психологічні чинники мотивації вивчення іноземної мови
особистістю юнацького віку мультимедійними засобами»,
подане до захисту в разову спеціалізовану раду
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія

Актуальність обраної проблематики виконаної роботи. Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена оновленням освітнього середовища вищої школи, зокрема активним упровадженням цифрових інструментів і форматів навчання, зростанням значущості іноземної мови як ресурсу професійної та міжкультурної комунікації.

У цих умовах особливої актуальності набуває проблема формування стійкої, внутрішньо детермінованої мотивації до вивчення іноземної мови, що поєднує когнітивні, емоційні та соціальні компоненти та забезпечує ефективність навчального процесу. Водночас активне впровадження цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, віртуальної реальності та гейміфікованих освітніх середовищ, актуалізує необхідність наукового осмислення їх впливу на мотиваційні процеси.

Попри значну кількість досліджень у галузі мотивації навчання та цифрової педагогіки, питання комплексного аналізу психологічних механізмів формування мотивації до вивчення іноземної мови в умовах цифрового освітнього середовища залишається недостатньо розробленим. Особливої уваги потребує інтеграція теоретичних підходів до мотивації з сучасними освітніми технологіями та емпіричне обґрунтування ефективності відповідних педагогічних та психологічних інтервенцій.

Отже, обрана тема «Соціально-психологічні чинники мотивації вивчення іноземної мови особистістю юнацького віку мультимедійними засобами» є своєчасною, науково обґрунтованою та має вагоме теоретичне і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. У дисертації чітко визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, що забезпечує логічну цілісність і послідовність наукового пошуку. Мета дослідження конкретизована через систему взаємопов'язаних завдань, спрямованих на теоретичне обґрунтування соціально-психологічних чинників мотивації до вивчення іноземної мови та емпіричну перевірку авторської програми як засобу розвитку мотивації до вивчення іноземної мови особистістю юнацького віку в умовах цифрового освітнього середовища.

Авторкою здійснено ґрунтовний аналіз сучасних теоретичних підходів до розуміння мотивації навчання, зокрема теорії самодетермінації, психологічні закономірності розвитку юнацького віку, когнітивної теорії мультимедійного навчання та ін., що дозволило сформулювати концептуальні засади дослідження.

Емпіричне дослідження організовано відповідно до поставлених завдань, із використанням комплексу адекватних методів збору та аналізу даних. Застосування психодіагностичних методик та методів математико-статистичної обробки забезпечило достовірність і обґрунтованість отриманих результатів.

Наукові положення, висновки та рекомендації логічно випливають із проведеного дослідження, є аргументованими та підтвердженими емпіричними даними.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності у цілому. У першому розділі дисертації здійснено системний теоретико-методологічний аналіз проблеми мотивації до вивчення іноземної мови. Розкрито сутність мотивації як багатовимірного психологічного феномену, проаналізовано сучасні підходи до її структури та механізмів формування. Особливу увагу приділено ролі цифрових технологій у трансформації освітнього середовища та їх впливу на мотиваційні процеси.

У другому розділі представлено організацію та методичне забезпечення емпіричного дослідження. Чітко визначено етапи дослідження, обґрунтовано вибір методів, сформовано вибірку респондентів. Проведений аналіз дозволив виявити рівні сформованості мотивації та специфіку її проявів у сучасних умовах навчання.

У третьому розділі обґрунтовано та представлено авторську п'ятикомпонентну модель мотивації до вивчення іноземної мови, яка інтегрує когнітивний, емоційний, соціальний, поведінковий та освітньо-методологічний компоненти. На її основі розроблено та апробовано програму «Language-Driven Motivation XR», спрямовану на підвищення мотивації студентів у цифровому освітньому середовищі.

Результати формувального експерименту свідчать про статистично значущу позитивну динаміку мотиваційних показників в експериментальній групі, що свідчить про ефективність запропонованої програми та її потенціал для впровадження.

Висновки дисертації є логічними, узагальнюють результати дослідження та відповідають поставленим завданням. Робота характеризується цілісністю, завершеністю та науковою обґрунтованістю.

Наукова новизна та достовірність наукових положень, обґрунтованих за результатами дослідження. Наукова новизна дослідження полягає у тому, що уперше теоретично обґрунтовано та емпірично перевірено структуру п'ятикомпонентної моделі мотивації як багатокомпонентного феномену, що включає когнітивний, емоційний, соціальний, поведінковий та освітньо-методологічний компоненти; встановлено закономірності інтеграції різних чинників; розроблено та апробовано програму підвищення мотивації «Language-Driven Motivation XR»; введено поняття «педагогічної ксенофільії» як емоційно-мотиваційного ресурсу; уточнено поняття мовної тривожності як мотиваційно-регулятивної змінної; дістало подальшого розвитку знання про механізми формування навчальної мотивації в умовах цифровізації; про застосування комплексного психодіагностичного інструментарію; про методологію побудови програм психологічного супроводу.

Значення отриманих дослідницьких результатів для науки і практики освітньої діяльності. Практичне значення дослідження полягає у розробці, науковому обґрунтуванні та апробації програми формування мотивації до вивчення іноземної мови студентської молоді засобами мультимедійних технологій («Language-Driven Motivation XR»), яка інтегрує ключові компоненти мотивації та забезпечує комплексний вплив на мотиваційний профіль здобувачів освіти. Результати дослідження можуть бути використані у практиці викладання іноземних мов, організації змішаного та дистанційного навчання, а також у психологічному супроводі освітнього процесу.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження відображено у

чотирьох наукових публікаціях автора, які охоплюють теоретичні та емпіричні результати роботи. Результати дослідження пройшли апробацію на трьох науково-практичних конференціях, що підтверджує їх наукову значущість. Обсяг і зміст публікацій відповідають встановленим вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії.

Відсутність порушень (наявність) академічної доброчесності. Дисертаційна робота виконана та оформлена відповідно до чинних нормативних вимог. Дисертаційну роботу було перевірено використовуючи систему «Turnitin». Результати перевірки підтверджують її самостійність та оригінальність. Дисертаційна робота виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. Запозичення оформлено належним чином.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Запропоноване автором поняття «педагогічної ксенофільії» є цікавим і перспективним у контексті дослідження мотивації до вивчення іноземної мови, оскільки відображає позитивне емоційно-ціннісне ставлення до іншомовного середовища та культурної інакшості. Водночас у дисертації це поняття потребує глибшого теоретичного обґрунтування та чіткого співвіднесення з уже існуючими психологічними конструкціями, зокрема такими як міжкультурна відкритість, толерантність до невизначеності, інтеркультурна компетентність, а також внутрішня мотивація у межах теорії самодетермінації, що відкриває перспективи для подальшої теоретичної розробки та емпіричної верифікації зазначеного поняття.

Наразі поняття подано переважно на описовому рівні, без достатнього розкриття його структури, механізмів формування та емпіричних індикаторів, що дещо ускладнює його використання як самостійної наукової категорії.

2. Заявлена у дисертації п'ятикомпонентна модель мотивації (когнітивний, емоційний, соціальний, поведінковий та освітньо-методологічний компоненти) має значну пояснювальну цінність. Водночас у роботі недостатньо чітко показано її відмінність від уже існуючих багатофакторних моделей мотивації навчання, зокрема моделей, що ґрунтуються на інтеграції когнітивних, афективних і поведінкових компонентів у межах соціально-когнітивного підходу, а також положень теорії самодетермінації, де враховуються автономія, компетентність і соціальна взаємодія. Це дещо ускладнює однозначне визначення ступеня новизни запропонованої авторської моделі. Доцільним було б більш аргументовано підкреслити саме інноваційний характер запропонованої моделі, що дозволило б чіткіше окреслити внесок авторської моделі у розвиток існуючих теоретичних підходів.

